

Barbey d'Aurevilly

Adı Sanı Belirsiz
Bir Olay

Türkçesi: Yaşar Avunç

Roman

Ne şeytani ne ilahi, sadece... adsız.

I.

On sekizinci yüzyılın Fransız Devrimi'nden önce gelen son yıllarında, Cévennes dağ kitlesinin eteğinde, Forez bölgesinin küçük bir kasabasında Aziz François tarikatından bir rahip, bir Kapusen, ikindi ayini ile akşam duasının son bölümü arasında vaaz veriyordu. Büyük Perhiz'in ilk pazar günüydü. Bu kendine özgü kasabanın etrafını çeviren, hatta sıkıca kucaklayan dağların gölgesiyle iyice kararmış kiliseye epey az ışık giriyordu; son evlerin dibinden ansızın yükselen bu dağlar, içine kasabanın konulduğu bir ayin kadehinin kenarlarını andırıyordu. Bu ilginç ayrıntı sayesinde belki kasabanın hangisi olduğu bilinebilir... Bu dağlar ters bir koni biçimindedir. Bu küçük kasabaya dik, neredeyse değirmi bir yoldan iniliyordu; yol bir tirbuşon gibi kendi etrafında kıvrılıyor ve kasabanın üstünde de sanki çeşitli katlara asılı balkonlar oluşturuyordu. Bu uçurumda yaşayan insanlar, kuşkusuz, boş bir bardağın –kendisine göre çok derin– dibine düşmüş ve kanatları ıslandığından artık bu kristal uçurumdan çıkamayan zavallı bir sineğin duyduğu kaygıya benzer bir şey hissediyor olmalıydılar. Ağaçlı dağlarının zümrüt yeşiline ve her yandan sel gibi

akan, alabalık sürülerini gümüş rengi dalgaları içinde sürükleyen sularına karşın, bu kasabadan daha iç karartıcı bir yer yoktu. Balıklar o kadar çoktu ki insan bunları elleriyle yakalayabilirdi... Yazgı, insanın doğduğu toprağı sevmesini en yüce nedenlerle istemiştir; tıpkı, sevgisine layık olmasa da, annesini sevmesi gibi. Yoksa, açık havada göğüslerini şişirmeye, ufka ve alana gereksinimleri olan geniş göğüslü erkeklerin, soluk almak amacıyla daha yükseğe çıkmadan, birbirlerine bunca yakın olduklarından birbirlerinin ayaklarına basıyor gibi görünen dar oval şekilli bu dağların içinde hapis kalabilmeleri pek anlaşılır olmazdı. İnsan, ister istemez yeraltında yaşayan madencileri ya da kapkaranlık yeraltı zindanlarında yıllar boyunca dua eden manastırların o mahvolmuş durumdaki eski tutsaklarını düşünüyor. Kendi hesabıma, burada, bu dayanılmaz dağların fiziki ağırlığının etkisi altında, ezilmiş bir Titan gibi yirmi yıl yaşadım ve o günleri düşündüğümde, bunların yükünü hep yüreğimde taşıyormuşum gibi gelir bana. Zaman içinde zaten kararıp gitmiş –çünkü burada evler de eskidir–, sanki çini mürekkebiyle yapılmış bir resmi andıran ve feodalitenin sadece birkaç yıkıntı bıraktığı bu kasaba, güneşin hiçbir zaman aşmadığı kale duvarları gibi etrafını çeviren dağların dikine gölgesiyle daha da kararır, siyah üstüne siyah olur. Dağlar, güneşin yücelerini aşıp açılan bir delikten bir parça ışık bırakamayacağı kadar sarptır. Bazen, öğleyin, burada gün ışığına tesadüf edilmez. Byron *Darkness*'ını burada yazmış olabilirdi; Rembrandt ışık-gölge, açık-koyu dağılımlarını burada uygulayabilirdi, daha doğrusu bunları burada bulabilirdi. Yazın, hava güzel olduğunda, ahali belki başlarının üstünde çok yüksekteki çatı penceresine bakarak bundan umutlanırdı. Ama o gün çatı penceresinden mavi değil, gri görünüyordu. Yüklü bulutlar bu pencerenin üzerini demir

bir kubbe gibi örtüyordu. Bir şîşeyi andıran bu görünümün kendi tıkaçı vardı.

Bu sırada bütün kasaba halkı on üçüncü asırdan kalma sade görünüşlü bu kilisedeydi. Gözleri vaşak gibi çok iyi görenler bile, tabii eğer böyleleri varsa, bir kış akşamının alacakaranlığında, hele bu iyice koyu alacakaranlıkta ayın yapılırken duaları okuyamazdı. Âdet olduğu üzere, vaazın başlangıcında mumlar söndürülmüştü; uzakta, kürsüsünde ve yüksekte duran vaiz, çatılardaki kiremitler gibi sıkışık duran cemaati yukarıdan göremiyordu... Ancak kendisi çok iyi görülme de sesi duyuluyordu. "Kapusenlerin sesi koro yerindeyken işitilmez ancak," diyordu eski bir atasözü. Bu vaizin sesi titrekti, tam da dinin en korkunç gerçeklerini anlatmaya uygun bir tındaydı. O gün de tam bu gerçekleri anlatıyordu. Cehennemden söz ediyordu. Gecenin yavaş yavaş, dalga dalga, dakika dakika iyice derinlemesine girdiği sert üsluplu bu kilisedeki her şey, vaizin konuşmasına iyice görkemli bir nitelik kazandırıyor. O zaman, Büyük Perhiz sırasında üstlerine kapatılan kırmalı büyük örtüler altında gizlenmiş aziz heykelleri, beyaz duvarlar boyunca uzanan hareketsiz, gizemli ve beyaz hayaletlere benziyordu; kürsüsünün dayandığı beyaz kolonun yanında silueti belli belirsiz sallanan vaiz de başka bir hayaleti andırıyordu. Sanki hayaletlere vaaz veren bir hayaletti. Hatta, bunca güçlü bir gerçekliğin ifadesi olan ve başka hiç kimseye ait değilmiş gibi görünen bu gür ses de daha çok Tanrı'nın sesini andırıyordu... Bütün bu izlenimler insanı etkiliyordu; herkesin dikkati o kadar derin, sessizlik o kadar büyüktü ki vaiz soluklanmak için bir an sustuğunda, inlemelerle dolu bu bölgede, gölgelerinin melankolisine sularının melankolisini katan dağlar boyunca her yerden sızan kaynakların hafif gürültüsü dışarıdan gelip kilisenin içinde duyuluyordu.